

بررسی افزایش وزن در مادران باردار در مراکز بهداشتی، درمانی شهر بیرجند

غلامرضا شریف‌زاده^۱ - میترا مودی^۲ - دکتر نرگس ناصح^۳

چکیده

زمینه و هدف: یکی از تغییرات مهم دوران بارداری، افزایش وزن زن باردار است که یکی از شاخص‌های معتبر تنظیم تغذیه می‌باشد. اضافه‌وزن دوران بارداری بر اساس شاخص توده بدنی (BMI) قبل از بارداری و استاندارد مؤسسه پزشکی آمریکا (IOM) سنجیده می‌شود. مطالعه حاضر با هدف ارزیابی الگوی افزایش وزن زنان باردار مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی، درمانی شهر بیرجند انجام شد. **روش تحقیق:** این مطالعه توصیفی-تحلیلی بر روی ۳۴۷ مادر مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی، درمانی شهر بیرجند در سال ۱۳۸۶ با حاملگی طبیعی یک قلو انجام شد. BMI قبل از بارداری برای تمام این مادران ثبت شده بود و حداقل در ماه‌های ۳ تا ۹ بارداری، به طور مرتب مراجعه و وزن ثبت شده در پرونده خانوار داشتند. مادرانی که در دوران بارداری دچار پرفشاری خون، دیابت حاملگی، ورم غیر طبیعی و علائم پره‌اکلامپسی شده بودند و یا حاملگی چندقلویی داشتند، از مطالعه خارج شدند. وزن در ماه‌های مختلف نیز بر اساس اطلاعات فرم مراقبت زنان باردار از پرونده خانوار تکمیل گردید. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری مناسب در سطح معنی‌داری $P < 0/05$ تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین افزایش وزن سه‌ماهه سوم $5/34 \pm 2/79$ و در کل بارداری $10/46 \pm 4$ کیلوگرم تعیین گردید. افزایش وزن در مادران با BMI کمتر از $19/8$ ، $10/86 \pm 3/88$ ، در مادران با BMI بین $19/8$ تا 26 ، $10/59 \pm 4/04$ ، در مادران با BMI بین $26/1$ تا 29 ، $10/82 \pm 4/19$ و در مادران با BMI بالاتر از 29 ، $8/77 \pm 3/57$ کیلوگرم تعیین گردید. ارتباط معنی‌داری بین افزایش وزن دوران بارداری با BMI قبل از بارداری ($P = 0/009$)، سن مادر ($P < 0/001$) و وزن هنگام تولد نوزاد ($P < 0/05$) مشاهده گردید؛ همچنین میانگین افزایش وزن دوران بارداری با رتبه تولد کودک ($P = 0/002$) و سطح تحصیلات مادر ($P = 0/004$) ارتباط معنی‌داری داشت. **نتیجه‌گیری:** نتایج مطالعه حاضر نشان داد که افزایش وزن دوران بارداری در زنان باردار شهر بیرجند، پایین‌تر از استاندارد IOM است که می‌تواند تحت تأثیر مسائل تغذیه یا مراقبت‌های دوران بارداری باشد.

واژه‌های کلیدی: افزایش وزن؛ بارداری؛ شاخص توده بدنی؛ بیرجند

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. ۱۳۸۸؛ ۱۶ (۳): ۲۱-۲۷

دریافت: ۱۳۸۷/۵/۵ اصلاح نهایی: ۱۳۸۷/۹/۵ پذیرش: ۱۳۸۷/۹/۱۲

^۱ نویسنده مسؤول؛ کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، عضو هیأت علمی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

آدرس: بیرجند- خیابان غفاری- دانشگاه علوم پزشکی بیرجند- دانشکده پزشکی- گروه پزشکی اجتماعی

تلفن: ۰۹۱۵۵۶۱۸۱۹۵. نمابر: ۰۵۶۱-۴۴۴۰۱۷۷. پست الکترونیکی: rezamood@yahoo.com

^۲ مربی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، دانشجوی دکترای آموزش بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

^۳ استادیار گروه آموزشی زنان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند